

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Officio Ordinarii. Titvlvs XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

Idem.

Collatio beneficiorum per legatum à fide Apostolica tibi facta, nullus momenti existit, si in ea non fuerit alia mentio de alio beneficio, quod primitus adveniens.

DE OFFICIO ORDE
narii.

TITULUS XVI.

CAP. I.

Archiepiscopus non potest nisi constitutore officiales in diocesis suffraganeorum fuerint, etiam pro futuris causis per appellationem devenientem ad ipsos; neque de confutacione habeat: & tunc etiam transjaciens subire non possit, prout quam fuerit appellationem.

Innocentius III. In concilio Lugd.^{ensi.}

R omana ecclesia: & infra. Prohibemus quoque, ne Rhemensis Archiepiscopus diocesos suffraganeorum suorum foraneos officiales constituit: qui, cum metropolitani, ne fuerint suffraganeorum ingrediuntur dioeceses, ut in eis auctoritate propria iudicent, disponant, aliquid aliud agant canonica prohibita industra, nequaquam hoc possint in illis per alios exercere. Nec pro eo, quod causa per appellationem devenientem ad ipsos, possint in suffraganeorum, suorum diecetes delegare: Similiter licet eis tales officiales infinitate in eisdem, qui eorum vice (cum appellarent ad ipsos) citationes, vel inhibitiones faciant, seu competent in hac parte rebellis. Quia in causa per appellationem devenientem ad ipsos, jam jurisdictionem ostendere noescantur: propter quod licet possint super illis committee vices suas. Non sic autem in aliis, in quibus nondum exiit appellationum, & dicirco non debent aliquis constitutore pro citationibus in futuris appellationibus, & inhibitionibus faciendi: nisi dini Rhemensis ecclesia, circa talium officialium institutionem de confutacione obtinet speciali. A quibus etiam si de confutacione hujusmodi possint in Rhemensi provincia constituti: inhibitiones tamen ne procedatur in causa prius, quam ad Rhemensem curiam appelleatur, sicut penitus in hiibentur.

Domi. Actus episcoporum de facultate haberi, officialis ejus suffraganeorum, & ordinarii, & suspenderi, aut intercessione non possit, prout innotescit officio Episcopalis reverentiam, b.d. in Roma, Iust. And.

Officiales autem Rhemensis Archiepiscopi (quamduo in sua provincia vel circa illam existent) in suffraganeis intercedi, suspensioni, vel excommunicatione proficiunt, non attendunt. Et hoc idem ab officiis aliorum Metropolitanorum, circa ipsorum suffraganeos, quibus ob reverentiam Pontificis officii deferriri volunt in hac parte) praecepimus observari.

CAP. II.

Canonicus, qui a divinisceffice possint confutandine vel alio jure, iugulo veluti, causas sua ceffimis exprimit in instrumento plauso, qui patentes iteris suo vel alio authenticis fidelio manu: evanideat illi, contra quem ceffant. Hic pratermissio, vel tempore ceffantia non invicta legitima, quiaquid modis tempore program ab ecclesia regimur: & quo tempore debent, non per quam, & subfectio de injuria vel: contra quem ceffant. Causa agmina recentia, remittenda ad intercessione canonici, & ad certam spaciocececclesia, superiori rancandam arbitrio. Ultimum reprobante ceffantem quamvis imagine suorum, in dicta ceffatione pueri pauperis. Et statutum contrarium facientes graviter puniuntur. Iust. And.

Aliis stat: b Vid. ca fin. de r. script. in capit. & l. non quoadmodum s. de iude. Rom.

Gregorius X. In generali concilio Lugd.^{ensi.}

S i a canonici à divinisceffice voluerint, prout in eccliesi aliquibus sibi ex confusione, vel allia vindicant: antequam ad ceffationem hujusmodi quoquomodo procedant, in instrumento publico, vel patentiibus literis signatorum & suorum, aut alterius authenticis munimine roboratis, ceffationis ipsius causam exprimat: & illud vel illas ei, contra quem ceffare intendunt, affigant. Scaturit, quod si hoc pretermisso ceffaverint, vel causa, quam expresserint non fuerit inventa canonica: & omnia de quibuscunque proventibus illius ecclesie, in qua ceffatum fuerit, ceffationis tempore perceperint, restituent. Illa vero, quod pro eodem tempore debentur eisdem, nullo modo percipient, sed ipsi eccliesi cedent, ac nihilominus ei contra quem ceffaverant, dedamnis & injuriis satisfacere tenebuntur. Si autem causa eadema canonica fuerit iudicata, is qui occasionem ceffationis dederas, ad omne interesse dicti canonici, & eccliesie, cuā debitum officium ejus est cui p. subfractum, ad certam quantitatem taxandum, & in divini cultus augmentum convertendum, superioris arbitrio condemnetur. Carterum detestabilem abusum horrende indepositionis illorum, qui crucis, beatæ Mariae virginis, aliorumq. sanctorum imagines seu statuas irreverenter aufl tractantes, cas in aggrevatione ceffationis hujusmodi proferuntur in terram, & urticis spinisq; supponunt, penitus reprobanter, aliquid tale fieri de cetero distillatio prohibemus: statuentes ut iaceos, qui contra fecerint, ultrix procedat dura sententia: que delinquentes sic puniat graviter, quod alios a summi presumptione competat.

CAP. III.

Statutus Papæ, quod habentes plures dignitates, vel alia beneficia curam animarum habentes, per ordinarii compellant offendentes, intra tempus competentes superioris arbitrio fixandum, dispensatores: quas si non offendentes, perinde procedant, & si nulla habeant. Et si offendent, & sufficientes, non amplius molestentur: prouiso in predictis beneficiis, curare negligatur animarum. Si autem dubitetur de dispensatione, ad fidem Apofelicanam recurratur. Talius placita sunt a beneficiis ordinariis, aliquid non conservatur beneficium, nisi offensa dispensatione sufficiente: & sane ita de multis conservatur, si per dispensationem possint illud cuon alii retinere, vel si priorius renunciaverint: aliter collatio facta non tenet. Iust. And.

Idem.

O Raimarus & locorum subditos suos plures dignitates, vel eccliesias, quibus animarum cura imminet, obtinentes: seu perfonatum, aut dignitatem cum aliis beneficio, cui cura simili est annexa: districte compellant dispensationes auctoritate, quorum hujusmodi de eccliesias, perfonatus, seu dignitates canonice teneantur: affuerint, intra tempus pro facti qualitate ipsorum ordinariorum moderandum arbitrio, exhibere. Quidam fortè iusto impedimento ceſtante, nullam dispensationem infra idem tempus configerit exhiberi: eccliesia beneficia, perfonatus seu dignitates, que sine dispensatione aliquis copiæ illicite detinere confabat, per eos ad quos coruclatio pertinet, libere personis idoneis conferantur.

Ceterum si dispensatio exhibita, sufficiens evidenter appareat, exhibens nequaquam in beneficio hujusmodi, que canonice obtinet, moleſetur. Provideat: & tamen ordinarius, qualiter nec animarum cura in eius

a De materia hujus c. vide citato in cap. quarto, inf. cap. & libr. b Vid. ad istum, ff. de ref. & l. fin. ff. de alb. sc. ac. significativa, inf. de app. Rom. c Hoc decretum expeditum est & confirmat sacrum Concil. Tridentin. ieff. 7. de reform. cap. d. alt. ita: previdet tamen ordinarius taliter, ut animarum cura.

Dccc 3

dem ecclésiis, personatis, seu dignitatibus negligatur: nec beneficiis ipsa debitis obsequiis defraudetur. Si vero de dispensatione exhibitis sufficiens dubitetur, super hoc erit ad sedem Apostolicam recursum: cuius iustis est estimare, quoniam modum sui beneficii efficitur. In conferendis in inferius personatis, dignitatibus, & auctiis beneficiis curam habentibus annexam, idem ordinari diligenter illam obseruent, ut performatum, dignitatem, vel alium a beneficio similem cum tam habent animatum, b. aliqui plura familia obtinent non ante conferre præsumant, quam eis super obtentis dispensatio evidenter sufficiens ostendat. Quia etiam offensa, ita demum ad collationem procedit volumus, si appearat per eandem, quod is, cui est collatio facienda, suuimus proficerum, dignitatem, vel beneficium rexire libere valeat cum obtentis, vel si ea, quae sic obtent, liberet ac sponte refugiat.

Si Episcopus suam diœcesim (ubi si latenter) faciat per alium visitari, licet per alios, alii necessariis provideat, it tamen, qui visitare nistre teneture expensas vilium vilium. Canticum Apostolicon non fit magnum, ut de nostra temporali, per quam spiritualia feminamus, item Episcopos cum personaliter non visitat, si quis suis ab his, qui per illum quoniam deputat, fuerit exigere poterit aut debet.

atio nullius p-

CAP. IV.
Tracipit Papa, ne prelates subditi interdicant, ne fratres ecclesiarum & perfornam superioribus iniquitibus manifestent: nec ad celatum iuramenti, promissione, obligacionibus aut ipsi poni astringens: decent autem, quod contra factum fuerit, iurium & mane: & sententias iuramenti, promissione, vel panis non ligare: & preficimur: tracipit pons condigne & superioriter usque punctu. Ioan. And.

PONIFACIUS VIIIL.

Quia plerique pralati non e fine multa temeritatis
audacia suis subditis aliquando interdicunt, ne
iporum supererioribus aut Apostolica fedit legatis, vel
inquisitoribus ad inquirendum, contigidum, & refor-
mandum, in eorum ecclesiis, monasteriis, five locis a fe-
de deputatis eadem, vel alii quibuscumque perfonis
quas ad notitiam predicatorum valeat pervenire, statutum
ecclesiasticum, monasteriorum seu locorum suorum, per-
fonarum & rerum iporum insinuant vel exponant: in
ipsis (si fecerit ergo) excommunicacionis, suspensi-
onis, vel interdicti sententias proferentes, eosque ad hoc
celandum juramentis, promissionibus & obligationib-
us, aliquis poenis nihilominus affrigentes. Nos
huius malitiae (naturali praetextu in ecclesiis, monasteriis, &
locis eisdem inquisito, correcione seu reformatio, cum
faecienda fuerint, valeant impediti) occurserit cupientes,
predicari & eorum quolibet attentari de castro disti-
nctio in hibentibus.

ritate Aposto

præsentem inhibitionem attentatum extiterit, nullus
genitus existere firmatus: nec quenquam fentientis,
juramentis, præmissionibus, obligationibus, vel ponis-
tibus modi obligari quomodolibet vel astringi. Pra-
sumptio autem cœlēta (ne i'forum temeritas quo-
modo transfigatur impunita) à superioribus, vel legatis,
sue inquisitorib' memoratis, animadverione condi-
gna præcipimus catigari.

卷之三

Vite litigantes relevantur à laboribus & expensis: Statuimus ne Archiepiscopos causas, quae per appellationem, vel alias jure metropolitico defundentur ad ipsum, alibi, quam in sua propria civitate vel dicere, aut in eis, in quibus appellatione extitit, vel causa ipsa consistente dignoscuntur, audiatur, vel etiam audiendas.

四

a. *Al. aliquid.* b. *Dicitur, animarum, deest in manu scriptu aliquot.* c. *In antiquis codicibus ita: non sicut multa temeritatis, &c. cetera.* d. *In antiquis exemplaribus ita: sine obligacionibus aliis atque penis nobilioribus, &c.* e. *Vide novissime sancta in Concil. Triad. sess. xii. de reformat. c. 20.*

committat. Nisi sibi aliud de consuetudine compus
in hac parte.

CAP. VI

*Sic Episcopus eum potest, suam diacessum visitare per eum, id
bet illi in necessariis providere: visitans autem in visitatione
videbunt ipsi vicario visitanti, & non Episcopo, hi sunt ho-
nes Andreas.*

Idem.

Si Episcopus suam dioecesim (ubi ad quatenus
titur) faciat per alium visitari, hunc ipsi ut
alii necessariis provideat, ita tamen, qui visitans
nistratur et tenetur expensas visitationis. Con-
cundum Apostolum non sit magnum, si ab eo nostra
temporalia, per quem spiritualia ferimur. Inter-
men si Episcopus cum personalitate non visitat, ne
sus ab iis, qui per illum quem deputate, functionem
exigere poterit aut debet.

CAP. VI

In quolibet loco discessis non exemplarum, per se vel personarum Episcoporum pro tribunali sedere, & libere exequi ipsa alij in officium. Iean. And.

Ident
S.

Cum & Episcopus in sua potestates dicas ordinandas
ordinandas vocatur habere, dubium est nra
quin in quolibet loco ipsius dicas non conuenire
se vel alium possit pro tribunali sedere: cum autem
laisticum forum spectantes audire: peritos medicos
(cum earum excusis exegenter operari possint)
deputare: necnon & cetera: que ad iudicium ostenduntur.

KC.

CAP. VIII

Si invenerit.

Idem.

Quamvis super cessationibus à divinis, qui
tulis, conventibus, sive collegiis secularium in-
gularium ecclesiastum multoties sine causa reman-
derentur, etiam in felicis recordationis

Delta Satis 2
By GREGORY

nocentio d' tertio, & Gregorio octavo papa
bus nostris manaverint infiniti. Quia tam
eble pleniorum competenter, ceterorumque
evidenter efficaces nos ad eum permissimus
dum absumus, eadem fuita cum infia impo-
rationis in sui volentes robore præterita, atque
nostrorum confilio difficultas imbutens, se fac-
it, vel regulari capitulo, collegio fecit commendationem
cuiuscunquam, & ceteris ipse, nisi vocata
(prout per ratiōneē negotio evocata), ad
habitationē habitā diligenter, ac Episcopo aliquo
cunque clericō fīciat (cuiuscunquam dignissimā
eminētia, condītions ut stans exīta), pugna
iuris injuria, vel offensam eadem videlicet rebus
ciencia, pudi prædictis vocationē & delibera-
tionē de celando habitat requito, quod iurantur
in.

*a. Aliquod. b. Dilatio, animarum, dicit in manuscriptu
quo. c. In antiquis codicibus ita: non sine multa temeritate,
et cetera. d. In antiquis exemplarib. ita: & obligatiem in aliis
panis nibilominus, &c. e. Vide novissimum sancta in Concil.
f. fess. e reform. c. 20.*

nam, vel offensam emender, aliquatenus attendentur. Neque tunc etiam, si intendam inde habuerint, vel per eos feterit, quo minus habeant competentem. Si autem primis feratis, capitulum, collegium, vel conuentus alius ecclesie ad celsationem candens duxerint procedendum: extunc intra unius mensis spaciun para utique, videlicet ii qui celsant. & illitiam propter quantum factum a divinis celsatur (nisi superveniente concordia inter eos, celsatio illa celsit) iteri aripiant & per se, vel per procuratores idoneos, cum munimentis & arias ad negotiorum ipsum spectantibus, ad fidem Apostolicam veniendo: & continuatis diebus, quam citio commode poterint, se Apostolico consuetui reprobent: ut partibus praestentibus, aut una præsentibus, sicut non convenient vel intinente, examinato negotio quod fidei candens, passus que culpabilis inventa fuerit in parvulis, præter alias penas a dictis canonibus inflatae, in Romano Pontifici videbuntur expedire, pena docente cognoscat quantum excedent, quæ celsatione felicitatisibiliter caufam dedit: vel que sine rationabili & manifesta causa celsavit. Parte insuper a divinis celsante, supra scripta b tam in celsando, quam in veendo five mittendo ad fidem Apostolicam non ferante, non servetur celsatio: sed ea non obstante (ut prius in ipsa ecclesia celebreretur).

CAP. IX.

Trium post constitutionem de boni dignitatum vel ecclesiastis questionis, non occupatis per eos, ad quos collato, vel cufedatio patitur, nisi a fiscalis iure id ei competat: & contra facientibus paucis tempore. Secundo ostendit, de quibus boni enclavigatur, ciam a fiscalis iure si alius competat. Tertia docet, quia sive, supr. eodem de celi, diu non est correditum, Iean. And.

Idem.

Praesenti prohibemus editio, ne Episcopi, vel eorum superiorum aut Abbates, seu quisvis alii r. m. es vel fecit præbit, aut ecclæsticis, quacunque personæ, vacantes dignitatibus, perfonaribus, prioratibus, vel etiatis quibuscumq; hbi iubedit, seu ad collationem, ordinationem, praefationem, vel cufodiatio pertinet, coram bona (moriens eorum rectoribus, vel mundis) in ipsi inventa, five vacationis) pitorum tempore obvenientia, quæ in utrum corundem expandi, vel futuri debent succellosibus fideliter refervari, occupare, aut in suis suos convertere quoquomodo præsumant. Nisi de speciali privilegio, vel confutidine sum præcipua legitime, seu alia causa rationabilis, hoc eadem competere dignoscatur.

Aliquin Episcopi & eorum superiores ab ingressu ecclesie, catenæ vero ab offici & beneficio tandem corporis nostroris se fupensor, quoque restituitionem fecerint de predictis. Porro ubi ex privilegio vel conuincione, seu alia causa rationabilis, sive aliquis praedictum affecti bona competere supradicta: hoc de illis bonis solùm debet intelligi, que solutio debitis, si qua sit, & iis, quæ sicut necesse pia pro servitoribus & militiis ac incumbentibus oneribus usque ad novos secessus supponendi, congrue referuntur, ex ipsi respectu lumen lapelle. Sane constitutionem, quam superius edidimus, contra capitula, collegia, conventus, seu singularis personas, bona cathedralium, vel regiarum, aut collegiarum ecclesiæ vacantium suscepimus, per confirmationem præsentem (quam in dignitatibus, perfonaribus, prioratibus, & ecclesiæ aliis locum habere censimus) non-

lum in aliquo de-

rogari.

^a al. scripsit. ^b al. supradicta.DE MAIORITATE ET
obedientia.

TITVLVS XVII.

CAP. L

Capitulum, vel ius, ad quem admodum ratio pertinet vacante fidei, et a soli et quo absolve posse Episcopus si vivens, nisi à fidei Apofolica id fuerit interdilatum Iean. And.

Bonifacius VIII.

E Piscopali fidei vacante, potest capitulum, seu ius ad quem Episcopalis iurisdictione tunc temporis nollet pertinere, iis, quibus posset Episcopus vivere, ab excommunicationis sententia, five juris, five horum fuit, absolutionis beneficium impartiri. Nihi ei fuerit a fed. Apof. specialiter interdicta poterat.

DE PACTIS.

TITVLVS XVIII.

CAP. I.

Monachis habent liberas a fidei Apofolica sepulturam, si participantur de non recipienda aliquo vel certis ipsius ecclesiæ parochianos recipiant ad ecclesiæ sibi sepulturam, omnino feruare debet. Quanquam sepultrura libera sit monasterio vestro ab Apofolica fidei induita: et illi apud vos elegerint sepeliri.

Bonifacius VIII.

P actum cum rectore parochialis ecclesie factum à vobis, ne aliquis vel certos ipsius ecclesiæ parochianos recipiat ad ecclesiæ sibi sepultraram, omnino feruare debet. Quanquam sepultrura libera sit monasterio vestro ab Apofolica fidei induita: et illi apud vos elegerint sepeliri.

CAP. II.

Pactum sicutum patre à filia dum tradebatur nuptus, quod date contentia nullum habebit ad bona paterna regresum, si juraverit id ipsa filia, omnino feruare tenetur Iean. And.

Idem.

Q uamvis b pactum patri factum à filia dum nuptiæ tradebatur, ut date contentia nullum ad bona paterna regresum, si juraverit id ipsa filia, omnino feruare tenetur Iean. And.

Idem.

Pacta inita per fratres predicatorum vel minores vel alios mendicantes, cum reverberis parochialium ecclesiæ super parochialibus iuribus, si facta sunt per priores vel guardianos de conventuum ipsorum locorum consensu, licet auditoris fidei Apofolica non intervenire, vel licentia priorum vel ministrorum generalis, aut magistri vel provincialium ministrorum, vel capituli provinciali servanda sunt: dum modo alia sunt liceta & honesta. b.d. Iean. And.

Idem.

Via ex eo, quod fratres predicatorum, & minores, & alii mendicantes, compositiones & pacta cum palatini, capitulis, rectoribus & pertinentiis ecclesiæ ciuitatum, castrorum, villarum & locorum, in quibus dominus seu habitationes eorum existunt, super iuribus parochialibus, vel alia quibuscumque articulis abs ei vel eorum antecessoribus inita five facta servare coguntur: & ea eo prætextu infringere moliantur, quia magistri aut ministrorum, vel prioris generalium seu provin-

a. Vid. Antonium de Butrio, cap. statuimus, de translat. prelat. & filium in c. cum sit generale, de furo compet. b Vid. Matt. de Afridiis de sex. Purpuratus conf. i. Hippolitum Marcellum singulari 673. sive. nomilla de presentia. Alzam. confil. 14. lib. 3. & confil. 42. lib. 1. & lafor. confil. 12. vol. 4.